

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Стаття присвячена процесам появи новотворів у сучасній французькій мові. Ці процеси свідчать про динамічний розвиток лексики та обумовлені змінами в різних сферах суспільного життя. Розглядається основна особливість неологізмів — їхня номінативна функція. Виявляється низка структур семантичного простору, що найбільш піддаються неологічним процесам.

Ключові слова: неологізм, неологія, номінація, семантичний простір, функціональні особливості.

Функціонування будь-якої мовної системи визначається низкою позамовних параметрів, таких як, менталітет, культура, традиції тощо того чи іншого етносу. В зв'язку з цим, численні процеси і явища, що відбуваються у суспільстві, знаходять відображення у мові. Поява в мові нових позначень — слів — неодмінний супутник нового в царині культури суспільства. Зміна характеру вживання одиниць лексики в часі є одним з шляхів розширення й зміни словникового складу мови, що неможливо уявити без неології. Неологізація — це міжрівневий процес, який стосується не окремих одиниць лексики індивіду або суспільства у цілому, а всієї сукупності одиниць і їхнього зв'язку із фразеологією, морфологією, словотворенням. Вивчення неології — один із перспективних шляхів дослідження суспільної свідомості людей, оскільки еволюція словникового складу мови відображає важливі суспільні процеси. В загальному плані в неології першочерговий акцент робиться на функціонально-прагматичний аспект нових слів та значень, на врахування соціологічних факторів, встановлюється зв'язок між прагматикою і активними процесами номінації. За даними, у французькій мові за рік з'являється близько 500 нових слів. Це ставить перед спеціалістами завдання не тільки фіксації нових слів, але й їх опису. Під неологізмами розуміються слова, що виникли у мові, що позначають нові реалії, слова, які з'явилися в зв'язку з розвитком науки, техніки, зміною соціальних відносин тощо. При цьому необхідно враховувати, що нове у житті не завжди є пов'язаним з появою у мові нових слів: нові реалії і ситуації можуть позначатися старими словами. Окремі дослідники вважають, що при визначенні поняття “неологізм” варто враховувати внутрішні процеси в розвитку словникового складу мови [1, с. 81]. Деякі лінгвісти відносять до неологізмів слова (або словосполучення), які позначають нову реалію (предмет або поняття) та з'явилися у мові порівняно недавно [3, с. 8]. Покликаючись на концепції В. Г. Гака [2], І. В. Заботкіної [3], ми доходимо висновку, що при визначенні неологізму необхідно комплексно враховувати такі фактори, як форма та зміст знака, шляхи створення нових слів, закріпленість/незакріпленість одиниць у мовленні, а також часовий фактор. Враховуючи все вищенаведене, неологізм визначається відносно якогось попереднього періоду як одиниця (слово або сполучення слів), яка є новою за формою або змістом (або і за

формою, і за змістом), і має деяку закріпленість у мовленні. Неологізм є функціональним новотвором, яке відповідає конкретній інформаційній або комунікативній потребі. Виходячи з суті терміну “неологізм” стає очевидним твердження, що основною функцією даних лексичних одиниць є номінація.

Аналіз низки лексикографічних джерел дозволив виділити низку структур семантичного простору, що найбільш піддаються неологічним процесам.

I. Значна кількість нових лексичних одиниць з'явилася у зв'язку з розвитком комп'ютерної техніки: лексичні одиниці, що позначають типи комп'ютерів і їхню структуру, наприклад: *multi-utilisateur n.m.* — “комп'ютер для декількох людей”, *bogus logiciel n.m.* — “програма комп'ютера, яка складена для руйнування програм комп'ютерів”; лексичні одиниці, що позначають поняття, пов'язані з роботою на комп'ютерах, наприклад: *bombarder* — “знищити частину даних в пам'яті комп'ютера” тощо.

II. Відносно новою семантичною групою можна вважати неологізми, пов'язані з космонавтикою та космічними дослідженнями. До таких неологізмів відносимо наступні лексичні одиниці: *micro-gravité n.f.* — “мікрогравітація”, *aérofreinage n.m.* — “гальмівний пристрій космічного човника”, *amarcir* — “примарсіянитися”, *alunissage n.m.* — примісячення.

III. В зв'язку з розвитком авіації з'явилися такі лексичні одиниці: *airbus n.m.* — “аеробус”, *helibus n.m.* — “гвинтокрил-автобус” тощо;

IV. Образотворче мистецтво переживає бурхливий процес експериментування, створюються нові манери написання картин та інших художніх творів: *art n.m. léger* — “мистецтво, в якому використовуються м'які матеріали”, *art n.m. cinétique* — “мистецтво, в якому використовуються рухомі предмети (зазвичай частини машин)”, *art n.m. lumineux* — “мистецтво, яке використовує світлові ефекти”, *op art n.m. (optical art)* або *art n.m. optique* — “мистецтво, що використовує оптичні ефекти”, *pop art n.m.* — “поп-арт, поп-мистецтво”, *peinture n.f. d'action* або *peinture n.f. gestuelle* — “живопис, що використовує прийоми розбрикування, наліплення фарб” тощо;

V. Сучасне театральне мистецтво зазнає змін — з'явилися нові типи театрів, а разом з ними і нові назви, наприклад: *théâtre n.m. de l'absurde* — “театр абсурду”, *théâtre n.m. de la cruauté* — “театр жорстокості” тощо. В галузі кіно, телебачення і відеотехніки з'явилось багато нових технічних засобів, услід за ними виникла велика кількість неологізмів, наприклад: *paparazzer* — “робити скандальні фото знаменитостей”, *programme n.m. satellitaire* — “програма, що передається з допомогою супутника” тощо.

VI. Важливим аспектом життя суспільства є галузь освіти. В цій семантичній групі зафіксовані такі неологізми: *évaluation n.f. pédagogique* — “оцінка діяльності вчителя, у відповідності до якої він отримує заробітню платню”; нові методи навчання позначаються наступними неологізмами: *andragogie n.f.* — “методика навчання дорослих”, *géragogie n.f.* — “методика навчання людей похилого віку”.

VII. Політична сфера у всі часи найбільшою мірою піддається еволюційним процесам, що природно знаходить відображення у мові: *lepénisation n.f.* — “прийняття французами ідей та тез Жан-Марі Ле Пена”, *Merkhollande* — альянс Ан-

гели Меркель та Франсуа Олланда, *bushisme* п.т. – термін, що позначає помилки Дж.Буша під час своїх інтерв'ю, *démocrature* п.ф. – “демократура” (демократія, яка близька до диктатури)”.

Проведений аналіз практичного матеріалу дозволяє констатувати наявність певних тематичних полів у складі лексики французької мови, які в найбільшій мірі піддаються активним неологічним процесам. Функціональні особливості неологізмів детермінуються не тільки внутрішніми процесами, але і значною мірою екстралінгвістичними явищами, які відбуваються в різних національно-соціальних популяціях. Враховуючи теоретичні концепції, а також аналіз фактологічного матеріалу, ми дійшли висновку, що нова лексика є необхідним засобом вдосконалення й гнучкості мовної культури, засобом, де в об'єктивній інформації присутній суб'єктивний людський фактор, адже розвиток мови відбувається в соціальному контексті. Зміни соціальних структур відображаються в мові, а саме у мовних новаціях.

Література

1. Гак В. Г. Семантическая структура слова как компонент семантической структуры высказывания / Гак В. Г. // Семантическая структура слова. – М. : Наука, 1971. – С. 78-96.
2. Гак В. Г. Новые слова и новые словари / Гак В. Г. // Новые слова и словари новых слов. – Л., 1983. – С. 15-29.
3. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка / Заботкина В. И. – М. : Высшая школа, 1989. – 126 с.
4. Розен Е. В. Как появляются слова / Розен Е. В. – М. : Высшая школа, 2000. – 142 с.
5. Vocabulaire de l'internet et de l'informatique. Termes et définitions publiés au Journal officiel. – Premier ministre. Commission générale de terminologie et de néologie, 2001. – 95 p.

Kosovych O. V. The article deals with the processes of coinage (a new word creation)

These processes are evidence of dynamic development of French vocabulary and they are caused by changes in different social life spheres. The article considers the main properties of French neologisms — their nominative function. Semantic field analysis is applied to the corpus of the language data.

Key words: neologism, neology, nomination, semanticfield,functionalpeculiarities.

Косоеич О. В. В статье рассматриваются процессы неологизации современного французского языка

Подчеркивается основная особенность неологизмов — номинативная функция. Раскрывается ряд структур семантического пространства, которые наиболее подвержены неологическим процессам.

Ключевые слова: неологизм, неология, номинация, семантическое пространство, функциональные особенности.